

Åbningsceremoni afholdtes for tredje gang

For tredje år i træk kunne Humanistisk Samfund byde velkommen til en fejring af demokratiet med i folkevalgte i forbindelse med Folketingets åbning.

**AF
CHRISTOFFER
MUNCH PAULSEN,
HOVED-
BESTYRELSEN**

Seancen stod i frihedens tegn. Skuespiller Maibritt Særrens læste uddrag af Karl Poppers 'Det åbne samfund og det fjender' og forfatter Merete Pryds Helle holdt en flot tale, der gennem en fortælling om Mumitrolde opfordrede til fordomsfrihed, at se lystigt på tingene og lade verden være i forandring uden frygt, når hele samfundet føles vendt på hovedet.

- Vi må give slip på vores forestillinger om, hvordan det er bedst at handle; for når alt er oversvømmet, kan man ikke gøre og handle og tænke på samme måde, som man gjorde tidligere. At se på verden i dag i 2020, som den virkelig er, og ikke forestille sig eller handle i den, som den var tidligere, fortalte Merete Pryds Helle.

Mellem indslagene sang Bryan Rice smukt for til L. C. Nielsens 'Jeg ser de bøgelyse øer', Kirsten og Finn Jørgensens 'Sensommervise' og Anne Vads 'Frihedens lysdøgn'.

- Det var en god tale og tekst, som jeg synes hang rigtig godt sammen med sangene. Vi bliver også bedre til at sætte det sammen, lyder det fra HS' forperson Lone Ree Milkær.

Trods corona-restriktioner og de nødvendige forholdsregler var det et flot fremmøde på tværs af de politiske fløje med i alt 16 folketingsmedlemmer fra Enhedslisten, Socialistisk Folkeparti, Socialdemokratiet, Radikale Venstre og Venstre – inklusive enkelte løsgængere.

Nysgerrighed om HS

En af de fremmødte var Socialdemokratiets Troels Ravn, som Humanisten nåede at tale med, inden han skulle skynde sig videre til Folketingssalen.

- Jeg synes på folkestyrets festdag, at det vigtigt at få nogle input af forskellig slags. Det er et godt arrangement i laver med tid til eftertanke, hvor man får nogle impulser fra andre sider, end man almindeligvis får. Det synes jeg er vigtigt som politiker, fortalte han.

Humanisten spørger Troels Ravn ind til, hvad han tænker om HS' arbejde med sekulære ceremonier.

- Jeg er nysgerrig efter Humanistisk Samfund, og de vinkler, I bringer på, hvordan vi omgås hinanden og indretter samfundet. Jeg vil gerne et mere verdsligt samfund og ser tro som en privat sag. Jeg går ind for en høj grad af frihed til det enkelte menneske, og at vi kan indrette os med respekt for alle mennesker i samfundet.

Åbningsceremonien blev livestreamet, og du kan se videoen på Humanistisk Samfunds kanal på Youtube.

Maibritt Særens læser Karl Popper:
Det åbne samfund og dets fjender

Lone Ree Milkær byder velkommen

Merete Pryds Helle holder tale. Bl.a. om
Mumitroldenes omstillingsparathed

Folketingspolitikere fra bl.a. Radikale Venstre og Socialdemokratiet deltog

Bryan Rice sang smukt til åbningsceremonien

Første humanistiske konfirmationer i Roskilde

Lørdag den 29. august kunne vi endelig fejre de 40 unge, der havde valgt at blive humanistisk konfirmeret i Roskilde.

Det var første gang, der blev holdt humanistisk konfirmation i Roskilde, og holdet bag ved har knoklet for at få det til at lykkes i dette særlige år, hvor intet forløb som planlagt.

Heldigvis har de unge mennesker vist sig omstillingsparate, og de var en fornøjelse at være sammen med. De deltog i undervisningen med stort engagement og interesse for deres omverden – både den nære, konkrete og den lidt mere abstrakte.

Vi startede med en hyttetur en kold weekend i februar. Her mødte de unge mennesker hinanden og underviserne for første gang.

Underviserholdet var også nyt, nogle få havde prøvet kræfter med humanistisk

konfirmationsundervisning før, men for de fleste af os var det første gang, vi gav os i kast med projektet. Heldigvis fik vi god støtte fra sekretariatet, fra Ringsted-gruppen og fra underviserhåndbogen og alt det fælles undervisningsmateriale, man kan tage udgangspunkt i.

De unge blev undervist i de fem fag "Humanisme", "Identitet og Tolerance", "Etik", "Menneskerettigheder" og "Kritisk Tænkning". Da anden hyttetur blev aflyst måtte vi erstatte den med to enkelt dage i august, en for hvert hold. Det betød desværre at "Seksualitet og Identitet" måtte prioriteres væk – det glæder vi os til at få med næste år.

De unge fik også tid til at øve deres ceremoniindslag, og hele ceremoniforløbet blev dygtigt planlagt og gennemført af Mimi Larsson og med stort engagement fra de unge, selvom ceremonien blev flyttet i sidste øjeblik på grund af Corona restriktionerne.

Vi har fået rigtig god og konstruktiv feedback fra de unge og deres forældre. Mest positivt, men også gode input til forbedringer. Jeg glæder mig meget til at bygge videre på erfaringerne og lave endnu en omgang humanistisk konfirmation i Roskilde i 2021. Vi har allerede to fyldte hold og de fleste aftaler til ceremonien på plads.

Kommende lokalforening i Roskilde
Så snart det er muligt, starter vi en lokalforening af Humanistisk Samfund i Roskilde.

Planen er, at foreningen udover at kunne være den formelle ramme om konfirmationerne, også kan være ramme for andre aktiviteter.

Alle interesserede kan skrive til sekretariatet eller til konfirmation.roskilde@humanistisksamfund.dk for at høre mere.

AF
DITTE NISSEN LUND,
KURSUSLEDER

FOTO: HUMANISTISK SAMFUND

Strid om konfirmationsforberedelse i Vordingborg

I Vordingborg er en strid om tidspunktet for konfirmationsforberedelse mellem provsten og kommunen blusset op.

**AF
CHRISTOFFER
MUNCH PAULSEN,
HOVED-
BESTYRELSEN**

- Det skal ikke længere bare være på præsternes præmisser, lyder det fra lærer, politiker og formand for udvalget for børn, unge og familie i Vordingborg Kommune, Nikolaj W. Reichel, til fagbladet Folkeskolen.

Et forslag fra kommunen om at ensrette konfirmationsforberedelsen for samtlige konfirmander mødte modstand hos Mette Magnusson fra Stege-Vordingborg Provsti – blandt andet med henvisning til, at elever i 7. klasse er mere åbne over for den kristne tro, mens elever i 8. klasse er 'optaget af mange andre ting', skriver folkeskolen.dk.

Hun afviste forslaget, der handlede om, at konfirmationsforberedelse fremover skal finde sted, når eleverne går i 8. klasse i

stedet for 7. klasse, ligesom hun afviste et forslag om at flytte konfirmationsforberedelsen fra formiddag til eftermiddagstimerne.

- Vores opgave som kommunalt udvalg for en folkeskole er jo at levere god undervisning. Men når det her har været oppe til forhandlinger, har det hele tiden kørt på præsternes præmisser. Det vil sige, at én person vægter mere end skemalægningen for et lærerværelse med 40 personer. Jeg mener jo ikke, at det er særlig optimalt, at nogle elever nogle dage skal være hjemme til kl. 10, fordi de skal vente på nogle af deres kammerater, der først skal til præst - hvorefter de så alle sammen får sent fri, siger Nikolaj Reichel til fagbladet.

Han er overrasket over præsteskabets manglende fleksibilitet, og forklarer at hvis udvalget model bliver implementeret, vil alle elever få det bedste ud af undervisningen tidligt om dagen, og så kan dem, der skal til præst, gøre det lige efter skole – stadig inden for normal skoletid.

Problemet er logistisk

Over for HS forklarer Nikolaj Reichel, at problemet er logistisk i den forstand, at deres skoler har nogle matrikler, hvor eleverne kommer fra mange forskellige sogne med hver sin præst og hver sin arbejdstid.

- Det er lidt et land-problem, og ikke noget man kører med i de store kommuner, for der har en skole én kirke. Her har vi måske fem kirker per skole. Derfor forsøger vi, at finde en løsning, så vi kan ligge det på en hensigtsmæssig måde, så det ikke bare er skolen, der skal bøde på undervisningen, men at vi kan samarbejde, siger han til Humanistisk Samfund.

Blæst op i medierne

Reichel forklarer nu til HS, at brodden i konflikten er taget.

- Vi har fundet dialogen nu. Vi har haft en god gænge og fået rettet nogle misforståelser. Det behøver ikke være en krig, hvor vi kæmper om børnene.

Reichel forklarer, at konflikten kom efter, en lokalavis interviewede en præst, hvorefter konflikten bliver 'blæst op'.

- Lige pludselig begynder forhandlingerne at foregå gennem medierne, i stedet for at vi får snakket sammen. Der er noget, der er gået galt undervejs i kommunikationen, men nu skal vi bare kigge fremad. Vi skal nok lande et sted, hvor alle er glade, afslutter han.

Hvor skal Humanistisk Samfund hen i fremtiden?

De sidste fire år er gået godt, men hvilken retning skal HS bevæge sig i fremover? Vi skal have vedtaget nyt arbejdsprogram frem til 2025.

AF
KIRSTINE KÆRN,
HOVEDBESTYRELSEN

Vi har gennemført flere af de ting vi satte os for tilbage i 2016. Vores medlemstal er tredoblet. Antallet af humanistiske konfirmationer er femdoblet. Blasfemi-paragraffen er afskaffet. Vi har et fysisk sekretariat med fuldtidsansatte. Vi har humanistiske samtalepartnere.

Der er også dele af det nuværende arbejdsprogram, vi ikke har nået. På nogle områder er vi ikke kommet helt i mål. Det gælder fx for opnåelse af ligestilling og vielsesbemyndigelse, hvor der stadig er et stykke vej til anerkendelse. På nogle områder har vi ikke haft hænder nok til at løfte opgaverne fx på skoleområdet.

Selvom vi ikke har nået det hele, så skal vi huske at fejre vores sejre. Ambitionerne blev sat højt for fem år siden, og vi er nået utrolig langt. Det skyldes ikke mindst de tusindvis af timer, som foreningens mere end 100 frivillige har lagt i arbejdet – fra samtale saloner, konfirmationsundervisning, debatarrangementer, læserbreve, afholdelse af ceremonier, dialog med politikere, filosofiske cafeer, medlemsblad til køkkentjansere og meget mere.

Hvor skal vi nu hen?

Nu skal vi sætte rammerne for vores arbejde de næste fem år. Hovedbestyrelsen foreslår, at vi viderefører de overordnede temaer og mål, så vi kan fortsætte det arbejde der allerede er sat i gang. Måske der er nogle mål, vi ikke skal videreføre. Det kunne være arbejdet for livssynsneutrale begravelsespladser, fordi de nu etableres rundt omkring i landet helt uden vores involvering.

Nogle temaer skal måske justeres. Det kunne gælde hele skoleområdet, hvor vi har fokus på konfirmationsundervisningen

og konfirmationsforberedelse i skoletiden. I de seneste dage er det kommet frem at kristne friskoler bruger undervisningsmateriale i seksualundervisningen, der stigmatiserer fx homoseksuelle. Det kunne være et mål at synliggøre forholdene og indoktrineringen på især de religiøse friskoler eller udarbejde undervisningsmateriale til grundskolen om kritisk tænkning, humanisme og så videre.

Hvad skal vi mene noget om?

Vi skal også diskutere, hvordan vi deltager i den offentlige debat. Vi har ikke tradition for at lave politiske udmeldinger om emner, der ligger udenfor arbejdsprogramets temaer. Efter en heftig debat på landsmødet for to år siden blev resultatet (se medlemsbladet fra april 2018), at HS ikke skulle have en officiel holdning til omskæring og burkaforbud.

Hvis vi skeler til vores søsterorganisationer rundt omkring i verden, deltager nogle i den politiske debat primært vedr. aktiv dødshjælp, LGBT+ rettigheder, religions- og trosfrihed, ytringsfrihed, ligestilling af livssyn og kvinders rettigheder. Mange af temaerne hænger selvfølgelig sammen med situationen i det enkelte land. Vi kan se et øget fokus på rettigheden til abort, fordi de rettigheder er under pres fra religiøse kræfter. Selv under vores hjemlige himmelstrøg er der et politisk parti, der vil ændre på rettigheden til abort. Vi må også huske, at der ikke er fri abort på Færøerne.

Der er mange emner, vi som humanistisk forening kan mene noget om. Men hvis vi skal have holdninger til fx ulighed i sundhed, omskæring, isolationsfængsling

som tortur, racisme med mere, synes jeg, det skal være, fordi vi vil sætte handling bag ordene. Som Ole Wolf skrev i sidste nummer af medlemsbladet, er vi stadigvæk en mindre forening, og vi kan ikke igangsætte mere end vi har tid til.

Deltag i debatten og vær med til at sætte retningen for HS.

UDVALGTE RESULTATER 2016-2020

Humanisme som livssyn

Humanistisk Eksistentiel Omsorg med samtalepartnere etableret

Liv og ceremonier

Femdobling i antallet af konfirmationer. Konfirmation udbydes flere steder i landet.

Efterspørgslen på bryllupper, navngivning og begravelser imødekommes.

Ligestilling af livssyn

Der er blevet etableret livssynsneutrale begravelsespladser flere steder i landet.

En sekulær stat

Blasfemi-paragraffen er blevet afskaffet.

En stor og aktiv organisation

Medlemstallet er tredoblet – fra 700 i 2016 til mere end 2.000 i 2020.

Sekretariat etableret.

Se alle resultater på vores hjemmeside:

<https://www.humanistisksamfund.dk/2020/10/05/status-paa-arbejdsprogram-2016-2020/>

Debatgruppe i København

Den 27. oktober afholdes næste arrangement i debatklubben Kafé Mensch i København.

Hvilke positive effekter har du haft af Corona-situationen? Nedlukningen, oplukningen, opmærksomhed i.f.t. andre mennesker – herunder udvidet hensyntagen, sundhedsmyndighedernes coronaråd, og det at leve med corona?

Kan vi tage nogle af disse erfaringer med os i et post-coronalliv?

Kom og få en god snak med andre medlemmer af Humanistisk Samfund Hovedstaden og tag gerne dine venner med – medlemmer eller ej.

Hvis du har lyst, kan du komme lidt før og købe aftensmad, ligesom der er mulighed for undervejs at købe kaffe, te, vin, snacks af forskellig art og meget mere.

Vi mødes i caféen Salonen, Østerbrogade 222, ca. 5 minutters gang fra Svanemøllen St. Vi har et bord bagest i lokalet.

Vi ser frem til nogle gode dialoger i hyggelige rammer.

OBS: Pga. corona er der en begrænsning på 30 personer i caféen. Det bliver næppe et problem, men der er først-til-mølle princip, så kom ikke alt for sent, hvis du vil være helt sikker.

Kontaktperson:
irenehauch@comxnet.dk

Lone Verner Nielsen takker af som ceremonileder

Efter 10 år takkede Lone Verner Nielsen i sensommeren af som aktiv ceremonileder ved vores humanistiske begravelser. Hun skriver bl.a. om sine 10 år i begravelsesgruppen:

”De enkelte begravelsesceremonier har hver især været unikke. De pårørende har mange forskellige ønsker, som skal balanceres, så vi leder en humanistisk ceremoni, vi kan stå inde for, og som er værdig og højtidelig. Hver gang har det været en stor oplevelse og en kæmpe tillidsklæring at blive lukket ind i en familie og få grundigt kendskab til den afdødes levede liv. Og det har været en spændende udfordring at få fremstillet en helstøbt tale over vedkommende.”

Lone Verner Nielsen har forestået begravelser, bisættelser og mindecere-

monier fra Tønder til Randers, fra Esbjerg til Vejle, og hun har været en meget stabil frivillig kraft i opbygningen af begravelsesgruppen.

”Det har været meget berigende at deltage i begravelsesgruppens arbejde. Vi har været hinandens sparringspartnere og har løbende kvalitetssikret og udviklet ceremonierne. Alt har vi drøftet – lige fra små praktiske, men aldrig uvæsentlige, detaljer – til de store linjer og etiske dilemmaer.”

Særlig Lones vedholdende interne debat i gruppen og hendes fokus på de svære emner eller de mulige konflikter, kommer jeg til at savne.

Tak for din store indsats, Lone!

Ole Morten Nygård, begravelsesgruppen

Lone blev uddannet samtidig med Kelvin Nielsen, der takkede Lone på HS' vegne.

FOTO: HUMANISTISK SAMFUND

Årsseminar 2020

Er du aktiv i HS eller på vej til at blive det?

Så deltag i vores årlige seminar for foreningens frivillige lørdag den 7. november i København.

Det er her, du kan møde frivillige fra forskellige steder i landet.

Det er her, vi samler både konfirmationsundervisere, celebranter, ceremoniledere, humanistiske samtalepartnere, de politisk aktive og deltagere fra lokalforeningerne.

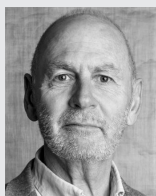
Det er din mulighed for at mødes med andre frivillige, udveksle erfaringer og lære hinanden bedre at kende.

Tilmeldingsfrist er søndag den 1. november

Se mere og tilmeld dig her: <https://forms.gle/pBYn8grMDvS5fbQrg>

Når vi begraver under coronaen

Uanset krig eller katastrofer begraver vi vores kære. Det er bl.a. herved vi genkender vores menneskelighed.

AF
**OLE MORTEN
NYGÅRD,**
BEGRAVELSES-
GRUPPEN

Færre har under det sidste halve år med corona afholdt en ceremoni ved en begravelse eller bisættelse, ser det ud til. Det er både vores og bedemændenes oplevelse. Antallet af døde er ellers ganske normalt – med de normale store udsving – viser Danmarks Statistik.

Når vi forestår en humanistisk begrav-

else under denne sundhedskrise overholder vi og bedemændene naturligvis de officielle henstillinger. Der er færre deltagere end der ellers ville være, der er tomme pladser mellem de forskellige familier og par, der synges færre sange hvis overhovedet, og ingen giver håndtryk eller knus for tiden.

Samtidig er verden blevet mere digital under disse betingelser. Det er vi også. Samtalen med de pårørende inden begravelsen har vi fx prøvet at holde som videosamtale. Det går forbavsende godt, og er mere nærværende end fx en telefonsamtale.

Vi har haft ceremonier, der blev livestreamet til dem, der ikke kunne være med. Således kunne pårørende i andre lande også deltage i ceremonien. Det forventer jeg, bliver et supplement til den fysiske tilstedeværelse, som vi oftere kommer til at opleve – også når denne krise er forbi – for den kan inddrage folk, der ellers ikke kunne deltage.

Vi lavede i foråret et katalog med forslag til inspiration over, hvordan man kan markere og værdigt tage afsked med en der døde, når betingelserne er som nu. Det kan være ved at flytte ceremonien udendørs, at lave fællessang via Zoom, eller at lade pårørende gå en tur og tale om den afdøde. Det kan også være kun at have de nærmeste til en indendørs bisættelse og så invitere mange flere til en efterfølgende urnesættelse. Udfordringer giver nye ideer.

Du kan læse hele kataloget på hjemmesiden under **hs.dk > ceremonier > humanistisk begravelse**. Her ligger også forslag til en samtale mellem de efterladte, hvis de fx går en tur to og to, så de sammen kan tale om den afdøde.

De døde må ikke glemmes eller glemmes, bare fordi der er en pandemi. At være menneske, er også at vide hvem man har kendt, levet med, er formet af og har holdt af.

FOTO: HUMANISTISK SAMFUND

Bag scenen ved Folketingets åbning

Der er elektricitet i luften over Christiansborg den dag Folketinget åbner. Splitflagene vejer fra det ikoniske tårn (Dronningen kommer!), politihelikopterne cirkler over området og TV2 News sender live hele formiddagen.

Humanistisk Samfund fejrer Folketingets åbning med en højtidelighed. Her skal alt klappe. Ceremonien SKAL tidligst gå i gang kl. 11.00, for det skal være muligt for folketingsmedlemmer at deltage både i dagens gudstjeneste og vores ceremoni, hvis de ønsker det. Samtidig SKAL ceremonien være færdig mellem 11.25 og 11.30, så folketingsmedlemmerne kan

nå ind i Folketingssalen i god tid inden Dronningen træder ind.

I år stiller coronavirusen ekstra krav. Der må ikke opstå sammenstimlen. En mindre hær af frivillige står derfor klar med mundbind på for med små håndbevægelser at få folk ind og ud hurtigt.

Sikkerheden skal også være i orden. Folketingsmedlemmerne har mulighed for at komme ind ad en særlig dør, en genvej direkte fra Christiansborg til Hofteatret. Den dør SKAL bevogtes af to folketingsbetjente, så uvedkommende ikke kan bruge den som genvej til Christiansborg. Døren skal åbnes fra Christiansborgsiden, vi har ikke nøglen. Det venter vi altid på med en vis spænding, men allerede kl. 10.35 står to smilende og venlige folketingsbetjente klar ved en åben dør.

Kl. 11.00 er alle på plads, nu venter selve ceremonien.

Alt, hvad der skal ske og siges, er skrevet ned.

De fleste husker konfirmationen, hvor en fjern onkel improviserede ud fra nogle

stikord og det tog pinagtigt lang tid. Det må ikke ske. Ikke kun på grund af tiden, arrangementet skal også fungere som en ceremoni. Det skal være en stemningsfyldt lejlighed til eftertanke. Det lykkes til og denne gang. Man kan mærke, hvordan sangene og talen griber tilhørerne, de bundfælder sig og gør indtryk.

Foreningens forperson Lone Ree Milkær introducerer skuespilleren Maibritt Særens, der skal læse en tekst af Karl Popper. Imens hun læser, går forpersonen ned og er live i P1. Det interview må heller ikke trække ud, for så står vi pludselig med en tom scene...

Det klapper perfekt. Lone leverer korte, præcise budskaber. Og der er god tid til, at hun kan nå tilbage på scenen.

Mens Bryan Rice stemningsfuldt synger den sidste sang, lister de første af os ud, så vi kan lede alle ud på bedste, corona-sikre vis. Gennem døren til salen hører jeg Lone sige de sidste ord og at folk begynder at rejse sig. Klokken er 11.29. Det er helt fint.

**AF
OLE WOLF
TALSPERSON**